Lietas arhīva Nr. A42-00508-24/29
ECLI:LV:ADRJRIT:2024:0712.A420206623.3.S

ADMINISTRATĪVĀ RAJONA TIESA
RĪGAS TIESU NAMS
SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2024. gada 12. jūlijā

Tiesa šādā sastāvā: tiesnese Lāsma Lipkina,

piedaloties pieteicējam /pers. A/ un atbildētājas Rīgas valstspilsētas pašvaldības pusē pieaicinātās iestādes – Rīgas valstspilsētas pašvaldības Labklājības departamenta – pilnvarotajai pārstāvei /pers. B/,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. A/ pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru viņam tiktu piešķirts mājokļa pabalsts un pabalsts veselības aprūpei par laiku no 2023. gada 1. jūnija līdz 31. augustam.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicējs /pers. A/ 2023. gada 1. jūnijā vērsās Rīgas Sociālajā dienestā (turpmāk – dienests) ar iesniegumu, lūdzot piešķirt citstarp mājokļa pabalstu un pabalstu veselības aprūpei (kompensējamo medikamentu nekompensējamās daļas apmaksai) par laiku no 2023. gada 1. jūnija līdz 31. augustam.

Ar dienesta 2023. gada 26. jūnija lēmumu Nr. RSD-23-77354-ls (turpmāk – sākotnējais lēmums) atteikts pieteicējam piešķirt minētos pabalstus.

Nepiekrītot šim lēmumam, pieteicējs to apstrīdēja Rīgas valstspilsētas pašvaldības (iepriekš – Rīgas domes) Labklājības departamentā (turpmāk – departaments).

[2] Ar departamenta 2023. gada 8. augusta lēmumu Nr. DL-23-460-ap (turpmāk arī – pārsūdzētais lēmums) sākotnējais lēmums atstāts negrozīts. Pārsūdzētais lēmums pamatots ar turpmāk norādītajiem argumentiem.

[2.1] Lai persona darbspējīgā vecumā pretendētu uz sociālajiem pabalstiem, tai ir pienākums aktīvi iesaistīties savas sociālās situācijas uzlabošanā un tai ir jāvienojas par līdzdarbības pienākumu izpildi. Pieteicēja gadījumā sociālā darbinieka identificētā problēma ir ilgstoši nerisināts nodarbinātības jautājums, kā rezultātā pieteicējam nav vai trūkst līdzekļu pamatvajadzību nodrošināšanai, un šo problēmu viņš izvēlas risināt, vēršoties pašvaldībā pēc sociālās palīdzības. Taču sociālās palīdzības mērķis nav uzturēt personu, bet palīdzēt grūtībās nonākušai personai izkļūt no esošā stāvokļa, proti, sociālā palīdzība darbspējīgai personai ir īslaicīga un nevar būt pastāvīgs ienākumu avots.

[2.2] Pieteicējs neieradās uz viņam paredzētu konsultāciju ar sociālo darbinieku 2023. gada 3. aprīlī. Ar 2023. gada 4. aprīļa iesniegumu pieteicējs lūdza izslēgt no sociālā darbinieka sagatavotās vienošanās vairākus līdzdarbības pienākumus.

[2.3] Pieteicējs kopš 2023. gada 30. marta nav sadarbojies ar dienestu, kā arī nav piekritis pildīt vienošanās paredzētos uzdevumus un nav tos parakstījis.

[2.4] Pieteicēja dalība algotajos pagaidu sabiedriskajos darbos nevar aizstāt darba tiesiskās attiecības, jo pasākumā var piedalīties ne vairāk kā 15 stundas nedēļā un atlīdzība par šo darbu veikšanu ir 250 *euro* mēnesī. Darbi organizēti tā, lai persona var meklēt patstāvīgu darbu un piedalīties darba pārrunās. Ienākumi no sabiedriskajiem darbiem nevar segt pieteicēja izdevumus.

[2.5] Pieteicēja īrētā dzīvokļa platība ir nesamērīga attiecībā pret viņa materiālo situāciju. Pieteicējs atsakās risināt dzīvesvietas problēmu, kā rezultātā viņam ilgstoši veidojas parāds par īri un komunālajiem pakalpojumiem. Pieteicējam ir jārēķinās ar savas izvēles ietekmi uz ierobežotām iespējām saņemt sociālo palīdzību no pašvaldības.

[2.6] Pieteicējs nesniedz patiesas ziņas par savu materiālo un sociālo situāciju.

[3] Nepiekrītot minētajam lēmumam daļā, ar kuru atteikts pieteicējam piešķirt mājokļa pabalstu un pabalstu veselības aprūpei, pieteicējs vērsās administratīvajā tiesā. Pieteikumā un tā papildinājumos norādīti turpmāk minētie argumenti.

[3.1] Pieteicējs neatteicās sadarboties. Saskaņā ar dienesta vienošanos par līdzdarbību pēdējā konsultācija notika 2023. gada 27. februārī. Savukārt nākamā konsultācija saskaņā ar projektu bija ieplānota 2023. gada 17. aprīlī. Dienests nesniedza palīdzību vai konsultācijas periodā starp šiem datumiem. Uz 2023. gada 17. aprīlī paredzēto konsultāciju pieteicējs nevarēja ierasties aizņemtības un lielās fiziskās slodzes dēļ, tāpēc 2023. gada 13. aprīlī viņš nosūtīja iesniegumu ar lūgumu pārcelt minēto konsultāciju. Tāpat par neierašanās iemeslu pieteicējs uzskata beigušos pases derīguma termiņu, jo pieteicējam, apmeklējot dienestu, būtu jāuzrāda pase.

[3.2] Dienests izvirzīja nosacījumu, kas pārsniedz Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumā paredzētos pienākumus. Ja pieteicējam izdosies noslēgt īres līgumu par mazāku dzīvojamo platību un īres maksu, tas nepalīdzēs atrast algotu darbu un nepalielinās ienākumus. Turklāt īres līguma noslēgšana ir atkarīga ne tikai no pieteicēja vēlmes to noslēgt, bet arī no dzīvokļa īpašnieka. Dzīvokļa, kuru šobrīd īrē pieteicējs, īpašnieks pazīst pieteicēju, tāpēc viņš piekrita noslēgt ar pieteicēju līgumu.

[3.3] Nosacījums par mazāku dzīvojamās telpas platību iepriekš pasliktinājis pieteicēja materiālo stāvokli, jo par jauno dzīvokli nenomaksāto rēķinu dēļ viņš bija spiests ievākties dzīvoklī, par kura īri šobrīd viņš maksā vairāk nekā iepriekš.

[3.4] Periodā, kad dienests atteica sniegt sociālo palīdzību pieteicējam, sāka veidoties viņa parāds par dzīvokļa īres maksājumiem un komunālajiem maksājumiem, kurus, nevēloties tiesāšanās procesu, apmaksā pats dzīvokļa īpašnieks. Tomēr šis parāds šobrīd saskaņā ar īres līgumu būs jāatmaksā pašam pieteicējam.

[3.5] Dienests mākslīgi izveido šķēršļus sociālas palīdzības saņemšanai. Pieteicējs ir spiests atbilstoši vienošanās projektam atrast trīs mēnešu laikā dzīvojamo telpu, kas nav lielāka par 32 m^2. Ja viņš objektīvu apstākļu dēļ tādu neatradīs vai atradīs dzīvokli, kas būs tikai nedaudz lielāks, dienests uzskatīs, ka vienošanās nav izpildīta.

[3.6] Dienests neizpildīja savus pienākumus. Vienošanās par klienta līdzdarbības

pienākumiem netika noslēgta dienesta vainas dēļ, jo tas atteicās pieņemt pieteicēja vienošanās variantu, kā arī atteicās sadarboties, meklējot kopīgu risinājumu.

[3.7] Konkrētajā gadījumā nedz dienests, nedz departaments nav ņēmis vērā sociālās palīdzības mērķi – sniegt materiālu atbalstu zemu ienākumu mājsaimniecībām. Pieteicēja sniegtā informācija par ienākumiem un citu personu sniegto materiālo atbalstu ir patiesa un pilnīga. Pieteicējam nav nekādu slēpto ienākumu.

[4] Departaments rakstveida paskaidrojumos tiesai pieteikumu neatzīst un uzskata to par nepamatotu, pamatojoties uz pārsūdzētajā lēmumā norādītajiem argumentiem. Papildus departaments uzsvēris, ka pieteicējs dienestā sociālo palīdzību pieprasa regulāri – jau vairāk nekā desmit gadus, no 2021. gada nestrādā, pieteicējam trūkst ienākumu savu pamatvajadzību nodrošināšanai, tāpēc dienests jau 2021. gadā pieteicējam noteica līdzdarbības pienākumus noslēgt darba līgumu, tas ir, gūt ienākumus no algota darba un īrēt dzīvokli atbilstoši ienākumiem. Pieteicējs neesot izpildījis arī dienesta un pieteicēja 2022. gada 30. novembrī noslēgto vienošanos. Turklāt pieteicējs 2023. gada 28. marta vienošanās projektu par līdzdarbības pienākumu veikšanu ne tikai atteicies parakstīt, bet arī nav vēlējies pildīt tajā noteiktos pienākumus un atteicies sadarboties ar dienestu, tostarp pildīt katrā no minētajām vienošanām pieteicējam noteikto uzdevumu atrast algotu darbu un nopelnīt iztikas līdzekļus, lai pats varētu nodrošināt savas pamatvajadzības. Gan parakstot 2022. gada 30. novembra vienošanos, gan iepazīstoties ar 2023. gada 28. marta vienošanās projektu, pieteicējs ticis brīdināts par vienošanās nepildīšanas sekām.

[5] Tiesas sēdē pieteicējs uzturēja pieteikumu, pamatojoties uz pieteikumā un tā papildinājumos norādītajiem argumentiem, savukārt departamenta pārstāve pieteikumu neatzina, pamatojoties uz pārsūdzētajā lēmumā un departamenta rakstveida paskaidrojumos norādītajiem argumentiem.

Motīvu daļa

[6] Lietā ir strīds par to, vai pieteicējam ir tiesības saņemt mājokļa pabalstu un pabalstu veselības aprūpei par laiku no 2023. gada 1. jūnija līdz 31. augustam. Pēc departamenta ieskata, pieteicējam nav šādu tiesību, jo viņš nav izpildījis līdzdarbības pienākumu. Savukārt pieteicējs tam nepiekrīt un uzskata, ka viņam ir šādas tiesības.

Līdz ar to tiesai šajā lietā jānoskaidro, vai pieteicējam ir tiesības uz labvēlīga administratīvā akta izdošanu – minēto pabalstu saņemšanu.

[7] Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 1. un 109. pants paredz, ka Latvija ir demokrātiska tiesiska valsts un ka ikvienam ir tiesības uz sociālo nodrošinājumu likumā noteiktajos gadījumos. No šīm Satversmes normām izriet valsts pienākums gadījumos, kad persona nespēj sev nodrošināt līdzekļus tādai dzīvei, kas atbilstu cilvēka cieņai, nodrošināt šai personai sociālo palīdzību un sniegt to tādējādi, lai radītu personai iespēju veidot cilvēka cieņai atbilstošu dzīvi (*sk. Satversmes tiesas 2020. gada 16. jūlija sprieduma lietā Nr. 2019-25-03 11.2. punktu*).

Valsts nevar un nedrīkst iestāties personas vietā un pieņemt tās vietā lēmumus, bet var vienīgi veicināt personas patstāvību un personisko attīstību, radot ikvienai personai iespēju nodrošināt sevi patstāvīgi, izmantot savas prasmes un pilnveidoties. Tomēr personas pamattiesības uz cilvēka cieņas aizsardzību gadījumos, kad persona nespēj sev nodrošināt līdzekļus cilvēka cieņai atbilstošai dzīvei, liedz valstij atstāt šādu personu novārtā (*sal. sk. turpat, 18. punktu*). Vienlaikus tas neizslēdz personas pienākumu, cik vien tas ir saprātīgi sagaidāms tās spēju robežās, rūpēties pašai par sevi un nodrošināt cilvēka cienīgu dzīvi. Tikai tad, ja pati persona to nespēj, valstij ir pienākums sniegt sociālo palīdzību uz sabiedrības solidaritātes pamata (*sal. sk. Satversmes tiesas 2023. gada 5. oktobra sprieduma lietā Nr. 2022-34-01 11. punktu*).

Tiesības uz sociālo palīdzību konkretizētas Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumā. Šā likuma 9. panta pirmā daļa noteic, ka pašvaldībai, kuras teritorijā ir deklarētā personas dzīvesvieta, ir pienākums nodrošināt personai iespēju saņemt tās vajadzībām atbilstošus sociālos pakalpojumus un sociālo palīdzību. Atbilstoši šā likuma 32. pantam sociālās palīdzības mērķis ir sniegt materiālu atbalstu zemu ienākumu mājsaimniecībām, lai nodrošinātu ienākumus garantētā minimālā ienākumu sliekšņa līmenī un segtu ar mājokļa lietošanu saistītos izdevumus, kā arī sniegt atbalstu atsevišķu izdevumu apmaksai un krīzes situācijās. Minētā likuma 35. panta pirmās daļas 2. punktā konkretizēts, ka personai var tikt piešķirts pamata sociālās palīdzības pabalsts – mājokļa pabalsts, proti, materiāls atbalsts ar mājokļa lietošanu saistīto izdevumu segšanai. Savukārt atbilstoši šā panta otrās daļas 1. punktam personai var tikt piešķirts arī papildu sociālās palīdzības pabalsts – pabalsts atsevišķu izdevumu apmaksai, proti, materiāls atbalsts personām sociālās funkcionēšanas un neatkarīgas dzīves nodrošināšanai.

Laikā, kad pieteicējs vērsās dienestā ar iesniegumu par sociālās palīdzības piešķiršanu, spēkā bija Rīgas pašvaldības 2021. gada 26. maija saistošie noteikumi Nr. 49 „Par mājsaimniecības atzīšanu par trūcīgu vai maznodrošinātu un sociālās palīdzības pabalstiem Rīgas pilsētas pašvaldībā". Atbilstoši šo saistošo noteikumu 5.2.1. apakšpunktam personai bija tiesības saņemt citstarp tādu pabalstu atsevišķu izdevumu apmaksai kā pabalstu veselības aprūpei. Savukārt šo noteikumu 15.1. apakšpunktā bija konkretizēts, ka pabalsts veselības aprūpei tiek piešķirts citstarp kompensējamo zāļu sarakstā iekļauto zāļu iegādes izdevumu daļas samaksai.

Tādējādi mājokļa pabalsts un pabalsts veselības aprūpei katrs ir sociālās palīdzības pabalsts, un šo pabalstu mērķis ir sniegt atbalstu personai tādā situācijā, kurā persona pati nespēj nodrošināt savas pamatvajadzības, nolūkā radīt iespēju personai nodrošināt sevi patstāvīgi, izmantot savas prasmes un pilnveidoties.

[8] Vienlaikus personai nav tiesību uz beznosacījuma sociālo palīdzību. Atbilstoši likuma „Par sociālo drošību" 26.–30. pantam un Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 7. pantam personai ir līdzdarbības pienākums citstarp sniegt ziņas par sevi; personiski ierasties pēc sociālo pakalpojumu sniedzēja pieprasījuma; iesaistīties nodarbinātību veicinošos pasākumos; aktīvi iesaistīties savas problēmas risināšanā, tajā skaitā piedaloties sociālās rehabilitācijas pasākumos darba un sociālo prasmju saglabāšanai, atjaunošanai un apgūšanai; sadarboties ar sociālo dienestu savas sociālās situācijas novērtēšanā un pildīt sociālā dienesta ieteikumus šīs situācijas uzlabošanai; kā arī aktīvi darboties, lai palielinātu savu pelnītspēju un ienākumus.

Savukārt līdzdarbības pienākuma nepildīšanas sekas regulē likuma „Par sociālo drošību" 32. pants. Šā panta otrā daļa paredz, ka gadījumā, ja līdzdarbības pienākums netiek pildīts, sociālo pakalpojumu sniegšanu var pārtraukt vai atteikt, ja persona, kas pieprasījusi vai saņem sociālos pakalpojumus, ir iepriekš rakstveidā par to brīdināta un brīdinājumā noteiktajā laikā nav izpildījusi savu līdzdarbības pienākumu.

Līdzdarbības pienākuma īstenošana veicina to, ka persona sociālās palīdzības sistēmu izmanto godprātīgi. Sociālā palīdzība tiek piešķirta no sabiedrības kopējiem līdzekļiem. Līdz ar to ar sociālās palīdzības sistēmu būtu nesaderīga kārtība, kas pieļautu, ka persona negodprātīgi, pati nelīdzdarbojoties un tādējādi neveicinot savas situācijas uzlabošanu, vienīgi izmantotu sociālo palīdzību sava finansiālā stāvokļa uzlabošanai.

Arī Senāts atzinis, ka ar sociālās palīdzības sistēmas darbības mērķi nekādi nav savienojama tāda personas rīcība, kas liecina, ka persona apzināti savu dzīves situāciju iekārto tā, lai atbilstu sociālās palīdzības saņēmēja statusam. Sociālo pakalpojumu sistēmas izveides mērķis nav bijis ļaut personai izvēlēties starp to, vai pašai nodrošināt sev uzturu un cilvēka cienīgu dzīvi vai veidot savu dzīvi tikai uz valsts vai pašvaldības piešķirtajiem pabalstiem (*sk. Senāta 2023. gada 15. marta sprieduma lietā Nr. SKA?88/2023, ECLI:LV:AT:2023:0315.A420285218.18.S, 10. punktu*).

Tādējādi personai, kas vēlas saņemt sociālo palīdzību, ir pienākums aktīvi līdzdarboties savas sociālās situācijas uzlabošanai. Gadījumā, ja persona neizpilda līdzdarbības pienākumu, sociālā palīdzība personai var tikt atteikta.

[9] No lietas materiāliem izriet, ka pieteicējs ir īstenojis atsevišķus pasākumus savas situācijas uzlabošanai. Taču tie nav bijuši pietiekami, lai pieteicējs spētu patstāvīgi nodrošināt savas pamatvajadzības. Pieteicējs citstarp ir iesaistījies atsevišķos nodarbinātību veicinošos pasākumos. Taču pieteicējs nav atradis pastāvīgu darbu.

Pieteicējs norādījis, ka viņam ir grūtības atrast darbu veselības stāvokļa dēļ. Taču no dokumentiem, kurus pieteicējs iesniedzis tiesai sava veselības stāvokļa apliecināšanai, izriet, ka viņu rekomendēts atbrīvot vienīgi no darba ar smagu fizisko slodzi. Proti, nav konstatējams, ka pieteicējam būtu tāds veselības stāvoklis, kas vispār liegtu viņam strādāt – īstenot viņa spējām un veselības stāvoklim atbilstošu darbu. Tādējādi nav konstatējami objektīvi šķēršļi pieteicējam īstenot pastāvīgu nodarbošanos, kas ļautu uzlabot viņa situāciju tādējādi, lai pieteicējs spētu patstāvīgi nodrošināt savas pamatvajadzības.

Pieteicējs norādījis, ka viņam ir grūtības atrast darbu arī pirmspensijas vecuma dēļ. Ir saprotami, ka personai šādā gadījumā var arī neizdoties ilgstoši atrast piemērotu nodarbošanos un darbu, kas ļautu personai nodrošināt savas pamatvajadzības. Taču tādā gadījumā ir pamatoti, ka pašvaldības sociālais dienests jo aktīvāk iesaistās, sniedzot atbalstu personai situācijas uzlabošanā, un nolūkā palīdzēt personai atrast piemērotu darbu citstarp aicina viņu iesniegt dienestam savu CV (dzīves gājuma aprakstu) un personas izglītību un pieredzi apliecinošus dokumentus. Tāpat šādā gadījumā ir saprātīgi, ka pašvaldības sociālais dienests pieprasa personai īstenot arī citus pasākumus savas situācijas uzlabošanai tādējādi, lai persona spētu nodrošināt savas pamatvajadzības.

[10] Konkrētajā gadījumā dienests aicinājis pieteicēju parakstīt 2023. gada 28. marta vienošanos, kurā ietverta prasība pieteicējam īrēt mazāka izmēra dzīvesvietu.

No pieteicēja 2023. gada 2. aprīļa sūdzības dienestam izriet, ka pieteicējs iebilda vairākiem minētās vienošanās punktiem, lūdzot tos izslēgt no vienošanās.

Savukārt ar dienesta 2023. gada 14. aprīļa vēstuli pieteicējam tika sniegta motivēta atbilde, paskaidrojot, ka attiecīgās prasības (punktus) no vienošanās nav pamata izslēgt, jo tās esot nepieciešamas konkrēto pieteicēja problēmu risināšanai. Minētajā vēstulē pieteicējam tika noteikts termiņš vienošanās parakstīšanai, un viņš tika brīdināts, ka gadījumā, ja viņš līdz 2023. gada 19. aprīlim nevērsīsies dienestā, lai parakstītu sagatavoto vienošanās projektu, pieteicējam var tikt atteikta sociālā palīdzība.

Lietā nav strīda, ka pieteicējs šāda veida vienošanos neparakstīja un nevēlas parakstīt, kā galveno argumentu tiesai norādot to, ka tā nav izpildāma – pieteicējam neesot iespēju noteiktajā termiņā atrast tādu dzīvesvietu, kas atbilstu dienesta norādītajām prasībām un par kuras īri pieteicējam būtu jāmaksā mazāk nekā viņš maksā šobrīd.

Likuma „Par sociālo drošību" 9. pants noteic, ka katram ir tiesības uz pabalstu ar piemērota dzīvokļa nodrošināšanu saistīto izdevumu segšanai vai uz atvieglojumiem īres nomaksā saskaņā ar likumu. Savukārt Ministru kabineta 2020. gada 17. decembra noteikumos Nr. 809 „Noteikumi par mājsaimniecības materiālās situācijas izvērtēšanu un sociālās palīdzības saņemšanu" (noteikumu 3. pielikuma 1.1. apakšpunktā) paredzēts, ka gadījumā, ja persona īrē citstarp divistabu dzīvokli, mājokļa pabalsta aprēķinā tiek ņemta vērā mājokļa platība līdz 32 m^2. Lietā nav strīda, ka pieteicējs īrē divistabu dzīvokli ar kopējo platību 48,2 m^2, kura īres maksa mēnesī ir 241 *euro*. Līdz ar to dienestam nebūtu tiesību aprēķināt pieteicējam mājokļa pabalstu par visu viņa īrētā dzīvokļa platību.

Tādējādi pieteicējam, īrējot dzīvokli ar lielāku platību nekā tā, par kādu paredzēts piešķirt mājokļa pabalstu, rodas papildu izdevumi, kas pasliktina viņa sociālo stāvokli. Atbilstoši pieteicēja paskaidrojumiem šos izdevumus sedzot dzīvokļa īpašnieks, kamēr pieteicējs tos nevar segt, bet pieteicējam veidojoties parāds, kurš viņam būs jāsedz.

Ievērojot minēto, dienests pamatoti konstatējis, ka tādā situācijā, kādā atrodas pieteicējs, proti, viņš nav atradis darbu, kas varētu viņam nodrošināt regulārus ienākumus un sniegt iespēju patstāvīgi nodrošināt savas pamatvajadzības, pieteicējam atbilstoši līdzdarbības pienākumam ir jārisina sava īres dzīvokļa situācija. Proti, pieteicējam ir jālīdzdarbojas savas finansiālās situācijas uzlabošanā tādējādi, lai viņa īrētais mājoklis atbilstu piešķiramā mājokļa pabalsta noteiktajai platībai un neradītu papildu izdevumus.

Nav pamatota pieteicēja norāde, ka vienošanās projektā ietverta prasības forma pieteicējam „īrēt" dzīvojamās telpas nav īstenojama un tā vietā būtu norādāms pienākums „meklēt iespēju īrēt" atbilstošu dzīvesvietu. Dienesta norāde „īrēt" dzīvojamās telpas nozīmē tūlītēju darbību, lai konkrētā termiņā nonāktu pie vēlamā rezultāta – platības ziņā mazākām dzīvojamām telpām. Pieteicēja piedāvātā redakcija tikai attaisnotu prasības neizpildi. Tāpat arī gadījumā, ja pieteicējam par mazākas platības dzīvokļa īri tiek prasīts iemaksāt drošības naudu vai avansu, šādu jautājumu viņš var risināt saziņā ar pašvaldību. Ja pieteicējam rodas objektīva nepieciešamība pēc papildu atbalsta, lai īstenotu dienesta prasību par ilgtermiņa mazākas platības dzīvokļa īri, pašvaldība, izvērtējot individuālo situāciju, var atbilstoši Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 35. panta otrajai daļai lemt arī par pabalsta izmaksu īslaicīgu personas grūtību novēršanai.

Tādējādi dienests pamatoti aicināja pieteicēju parakstīt 2023. gada 28. marta vienošanos, kurā ietverta prasība pieteicējam īrēt mazāka izmēra dzīvesvietu, un nebija konstatējami objektīvi šķēršļi pieteicējam parakstīt un īstenot attiecīgo vienošanos. Savukārt, tā kā pieteicējs nevēlas parakstīt šādu vienošanos, secināms, ka viņš nav izpildījis likumā noteikto pienākumu līdzdarboties sociālās palīdzības saņemšanai. Līdz ar to pieteicējs nav ievērojis vienu no priekšnoteikumiem labvēlīga administratīvā akta izdošanai – mājokļa pabalsta un pabalsta veselības aprūpei piešķiršanai.

[11] Papildus no lietas materiāliem konstatējams, ka pieteicējs jau ilgstoši nav aktīvi iesaistījies savu problēmu risināšanā. Jau sastādot 2021. gada 14. maija vienošanās par līdzdarbību projektu, pieteicējs ticis aicināts noslēgt darba līgumu (gūt ienākumus no algota darba) un īrēt dzīvokli atbilstoši ienākumiem. Taču pieteicējs to nav īstenojis. Nav pamatotas arī pieteicēja norādes, ka viņš varētu neierasties uz dienesta noteiktajām konsultācijām tādu apsvērumu dēļ, kas nav atzīstami par objektīviem, no viņa gribas neatkarīgiem šķēršļiem, proti, vispārīgiem apgalvojumiem par slodzi un aizņemtību vai beigušos derīguma termiņu personu apliecinošajam dokumentam. Pieteicēja attieksme pret līdzdarbības pienākuma izpildi liecina, ka viņš patiesībā nevēlas iesaistīties savas problēmas risināšanā un dienesta prasības pilda formāli, lai iegūtu sociālo palīdzību.

[12] Apkopojot minēto, secināms, ka pieteicējam konkrētajā gadījumā nav tiesību uz labvēlīga administratīvā akta izdošanu. Līdz ar to pieteikums ir noraidāms.

[13] Pieteicējs ticis atbrīvots no valsts nodevas samaksas par pieteikuma iesniegšanu tiesā. Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 126. panta ceturto daļu, ja pieteicējs no valsts nodevas samaksas ar tiesas lēmumu bijis atbrīvots, pieteikuma noraidīšanas gadījumā pieteicējam ir pienākums atmaksāt valstij valsts nodevu. Savukārt minētā panta piektā daļa paredz, ka šā panta ceturtajā daļā paredzētais pieteicēja pienākums pieteikuma noraidīšanas gadījumā samaksāt valsts nodevu nav attiecināms uz tiem pieteicējiem, kuri pieteikumu iesnieguši par administratīvo aktu sociālās drošības jomā. Tā kā pieteikums iesniegts sociālās drošības jomā – par sociālās palīdzības piešķiršanu –, pieteicējam nav uzliekams pienākums atmaksāt valstij valsts nodevu.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.–251. pantu, 289.–291. pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

noraidīt /pers. A/ pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru viņam tiktu piešķirts mājokļa pabalsts un pabalsts veselības aprūpei par laiku no 2023. gada 1. jūnija līdz 31. augustam.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no tā sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnese L. Lipkina